

یادداشت

آیارشد یا ۳برابری تولیدصنعت پتروشیمی ممکن است؟

نادر جاویدپور . مجید مقدم دیمه*

● شاید این طبیعت صنعت باشد که محکوم به توسعه است. صنعت از جنس اقتصاد است و به قول میلتون فریدمن (Milton Friedman)، اقتصاددان بزرگ و برنده جایزه نوبل اقتصاد در سال ۱۹۷۶، پول محکوم به رشد است.

صنعت پتروشیمی نیز مانند بسیاری از دیگر صنایع به رشد خود ادامه می‌دهد. آیا رشد این صنعت را پایانی خواهد بود؟ جواب به این سؤال نیازمند دقت نظر بسیاری است و پاسخ به سؤالاتی چند که جواب هریک کلید ما را به سوی پاسخ رهنمود خواهد کرد:

الف- زمینه رشد تولید، رشد در مصرف است؛ بدیهی است اصلی‌ترین عامل رشد تولید سودآوری تولید است که با توجه به حاکمیت نظام عرضه و تقاضا بر اغلب محصولات صنعت پتروشیمی، هرچه جهان به محصولات پتروشیمی وابستگی بیشتری داشته باشد تقاضا برای آنها بالاتر است و کشتش لازم برای مصرف تولیدات عرضه‌شده بیشتر و قیمت فروش بالاتر و سود مناسب‌تر خواهد بود.

الف-۱- رشد تولید با محدودیت‌هایی چند روبه‌روست یعنی نمی‌توان انتظار داشت سرعت رشد مصرف همواره مثبت باشد. عواملی چند، عامل محدودیت در رشد مصرف است.

الف-۱-۱- کاهش رشد جمعیت معمولا به پیرشدن جوامع و درنهایت به کاهش جمعیت و هرم سنی (Demography) جامعه خواهد انجامید. این امر می‌تواند از سرعت رشد مصرف کاسته و حتی آن‌را کاهش دهد. کند یا در نوع مواد مصرفی تأثیرگذار باشد. به‌عنوان مثال با پیرشدن جوامع از پلیم‌هایی با کاربرد در تولید خودرو کاسته شده و به محصولات با کاربردهای بهداشتی و پزشکی اضافه می‌شود.

الف-۲-۱- نگرانی‌های محیط‌زبستی اهمیت

بالایی در جوامع مختلف و به‌ویژه در کشورهای

توسعه‌یافته دارد و این امر می‌تواند به محدودیت

هرچه بیشتر و قوانین سخت‌گیرانه در استفاده‌نکردن

از پلیمرها با اعمال مالیات‌هایی بینجامد که افراد را

به استفاده از مواد جایگزین سوق می‌دهد. نمونه‌ای

از این قوانین را می‌توان در محدودیت عرضه و

فروش کیسه‌های نایلونی در بسیاری از فروشگاه‌های

کشورهای اروپایی مشاهده کرد.

الف-۳-۱- تغییرات تکنولوژی و جایگزینی

با محصولات مشابه، نگاهی به رشد فناوری

نشان می‌دهد مرتباً از حجم سرنانه مصرف مواد

اولیه کاسته می‌شود. با ورود انواع مودم‌ها و

تلفن‌های همراه از مصرف تلفن‌های ثابت کاسته

شده و به نسبت از حجم مصرف بی‌وی‌سی

گرید کابل مخابراتی کاسته خواهد شد. در مثالی

دیگر با گسترش مصرف آفت‌کش‌های فرمون

(Pheromones)، بر پایه بوی حشرات) نیاز به سموم

مختلف عادی کاهش خواهد یافت و این یعنی

کاهش تولید صنعت پتروشیمی.

ب- محدودیت‌های مالی و سرمایه‌ای؛

بدیهی است افق انتظار افسول درآمدزایی صنعت

پتروشیمی، کاهش نرخ بازشت سرمایه

(IRR، Rate Of Return) یعنی نسبت بین دارایی

که در صنعت پتروشیمی سرمایه‌گذاری می‌شود،

از یک سو و سود محتمل از سرمایه‌گذاری در سایر

صنایع و خدمات در کنار آن کاسته‌شدن از سرمایه

آزاد در سطح جهان (که درحال‌حاضر حدود ۱۰

هزار میلیارد دلار تخمین زده می‌شود) که حاصل

از گسترش نظام سرمایه‌داری بر مبنای مالیات

ثروتمندان و کاستن از طبقه متوسط، عواملی است

که می‌تواند نوار رشد کمی تولید را در این صنعت

قطع کند زیرا نوع محصولات تولیدی صنایع شیمیایی

و پتروشیمیایی درماهیت از جنس کالاهای مصرفی

قشر متوسط است و با کاهش تعداد افراد این قشر،

مطمئناً با کاهش مصرف روبه‌رو خواهیم شد.

ج-محدودیت خوراک بالادستی؛ آیا منابع نفتی

و گازی مناسب که بتواند با فناوری‌های موجود از

رشد چندین‌برابری صنعت پتروشیمی حمایت کند

وجود دارد؟ - در دهه قبل و با گسترش تولید گاز

از شیل (Shale Gas) و کاهش قیمت گاز، خوراک

مابع امکان رقابت اقتصادی خود را در برابر

خوراک گازی از دست داده و از سوی با احداث

واحدهای پتروشیمی با پایه ذغال سنگ در کشور

چین باید در تعریف خوراک مناسب بازنگری کرد.

واحدهای مصرف‌کننده خوراک مایع در شرایط

کنونی سودآوری نداشته و تولید زایلین‌ها نیز در حال

جابه‌جایی به سوی شرق آسیاست.

ج-۱- اتان خوراک گازی مناسب برای

واحدهای تولید اتیلن و در ادامه آن تولید پلی

اتیلنی‌هاست، ولی آیا واحدهای جداسازی اتان از

گاز، به اندازه کافی احداث یا در طرح‌ها ملحوظ

شده است. هزینه سرمایه‌گذاری بالای احداث

این واحدها و قیمت‌گذاری دستوری اتیلن و نبود

امکان عرضه و تقاضای اتیلن در بازار شناور،

حاشیه سود چین و واحدهایی را غیراقتصادی

کرده و عملاً واحدهای در حال احداث چندانی

وجود ندارند. با توجه به اینکه زنجیره تولید

اتیلنی‌ها بسیار بزرگ است، نتیجه طبیعی نبود

خوراک مناسب و کافی امکان رشد زنجیره تولید

در شاخه‌های آروماتیک و اتیلنی است.

ادامه در صفحه ۱۳

اسفندیار جهانگرد*؛ توسعه فناوری و دانش، موتور حرکت و رشد اقتصادی و بالندگی کشورهاست؛ توسعه فناوری و اقتصاد مبتنی بر دانش «هدیه‌ای از بهشت» (Manna from Heaven) نیست و زمانی به وجود می‌آید که افراد در کوشش برای کسب منافع اجتماعی حاصل اندیشه‌های جدید به‌صورت سود، در پی اندیشه‌های جدید باشند؛ مانند؛ طراحی تلفن همراه، روش‌های تبدیل نفت به پلاستیک، داشتن پردازنده‌های کامپیوتری سریع‌تر یا تجهیزات پزشکی بهتر یا حتی تله‌موش.

ماهیت رقابت‌ناپذیربودن اندیشه‌ها و دانش ایجاد می‌کند تابع تولید آن، تابعی با ویژگی بازده فزاینده به مقیاس باشد و این بدین مفهوم است که با توسعه عوامل تولید، محصول بیش از عوامل تولید افزایش می‌یابد. تحولات تاریخی رشد اقتصادی دنیا نشان می‌دهد این مهم میسر نشده، مگر تا زمانی که تحولات فناوری و دانش از زمان برقراری حقوق خردورانه مالکیت در جوامع برقرار شده است، وجود حق ثبت اختراع و حق چاپ، معتبران را قادر به کسب منافع برای جبران هزینه‌های اولیه توسعه اندیشه‌های جدید کرده و دوران رشد اقتصادی مبتنی بر دانش و فناوری را برای بشر رقم زده است. در این رابطه اهمیت موضوع از این جمله روشن می‌شود که اگر تاریخ ۳۰هزارساله سکونت بشر بر کره زمین را در یک روز خلاصه کنیم، عصر رشد جدید، فقط سه دقیقه پایانی را شامل می‌شود؛ در کنار وجود حق مالکیت معنوی یارانه‌های دولت‌ها نیز سبب افزایش سهم کار در تحقیق و توسعه شدند و نوعاً افزایش رشد اقتصادی را در پی داشته‌اند؛ به انتقال اقتصادها به سطح بالاتر درآمد کمک کرده‌اند؛ اما با افزایش مالیات‌ها، بازار پژوهش و اندیشه را کم شده و افول ایجاد اندیشه‌های جدید و همچنین کاهش توانایی به‌کارگیری فناوری‌های جدید را در پی داشته؛ بنابراین سطح فناوری و دانش ثابت مانده و هیچ‌گونه رشد سرنانه اقتصادی به وجود نخواهد آمد. این شرایط نظیر شرایطی است که در جهان قبل از انقلاب صنعتی غرب حاکم بوده است.

کمک سیاست‌های حمایتی برای محققان بر این امر دلالت دارد که بازده اجتماعی ایجاد دانش جدید، بالاتر از بازده فردی و خصوصی است و منافع کلی جامعه بسیار بیشتر از منافع فردی خواهد بود. این شکاف میان بازده فردی و اجتماعی به این مفهوم است که هنوز منافع گسترده‌ای در ایجاد سازوکارهای جدید برای تشویق محققان وجود دارد؛ بنابراین کشورهایی که با اصلاح سیاستی، توانایی اقتصاد را در انتقال فناوری و دانش از خارج و همچنین تولید دانش جدید خود افزایش می‌دهند، باعث افزایش سطح درآمد و رشد اقتصادی بیشتری می‌شوند.

حال سؤال این است که راه سودمند برای ساماندهی اندیشه‌ها در کشورها کدام است؟ اگر تحقیق و توسعه را راهی برای کسب دانش جدید و به‌کارگیری فناوری‌های نوین اقتصادی کشورهای توسعه‌یافته بدانیم، باید دید محدودیت‌های گسترش آن در کشور چیست؟ بخش عمده‌ای از این تفاوت‌ها در کشورهای مختلف از دیدگاه اقتصاددانان بنام و معتبر دنیا، در تفاوت در نهادها و سیاست‌های دولت است. یک دولت خوب نهادها و زیرساختی ایجاد می‌کند که مابه‌التفات منافع، منهای هزینه‌های فعالیت‌ها را بیشینه کند و به‌این‌ترتیب موجب تشویق سرمایه‌گذاری می‌شود. یکی از موضوعات مهم در کنار عوامل متعدد و مختلف، به‌عنوان مانع گسترش دانش و تحقیق و توسعه در کشورها اثر انحرافی سیاست‌های دولت بر این فعالیت‌ها از طریق دریافت مالیات است؛ در این زمینه بخشی از منافع حاصل از سرمایه‌گذاری و تلاش از محقق گرفته خواهد شد و بازدهی این فعالیت‌ها کم می‌شود و در ادامه اثر انحرافی دیگر آن تشویق محققان برای یافتن راه‌هایی برای اجتناب و گریز از این مالیات است. اینکه تا چه حد زیرساخت‌های یک اقتصاد در راستای تولید یا

قضاوی:

معوقات بانکی به ۱۰۰ هزار میلیارد تومان رسید

مهر: معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی با اشاره به اینکه حل‌وفصل معوقات بانکی یکی از محورهای اصلاح نظام بانکی است، گفت: حدود صد هزار میلیارد تومان معوقات بانکی داریم. حسین قضاوی در برنامه گفت‌وگوی ویژه خبری یکشنبه‌شب شبکه دو سیما افزود: پارسال رئیس‌جمهوری ابلاغیه‌ای را صادر کرد که ساماندهی بدهی‌های دولت، ارتقای نقش بازار سرمایه و اصلاح نظام بانکی کشور از جمله محورهای آن بود. معاون بیمه، بانک و شرکت‌های دولتی وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت: در سال گذشته در این چارچوب اقدامات اجرائی خوب و تلاش‌های مطالعاتی و سیاست‌گذاری انجام شد.

قضاوی افزود: یکی از علت‌های معوقات بانکی این است که بخش غیردولتی، پیمانکاری‌هایی را برای بخش دولتی داشتند و اکنون دولت وجوه آنها را به علت تنگناهای بودجه‌ای نمی‌تواند بپردازد و آنها از دولت طلبکار هستند و در نتیجه نمی‌توانند بدهی خود را به بانک‌ها بپردازند. نبود منابع خارجی از دیگر علت‌هاست. وی افزود: برای حل مشکل معوقات بانکی کمیته فرادستگاهی تشکیل شده که قرار است جلسات خود را به طور منظم برگزار کند تا بدهی‌های

اقتصاد

ناموزونی بین سیاست‌های اقتصاد دانش بنیان و اصلاحات قانون مالیات‌های مستقیم جدید

انحراف آنها از تولید و ایجاد دانش است، در وهله اول از سوی دولت‌ها مشخص می‌شود. دولت‌ها به تدوین و تنفیذ قوانینی می‌پردازند که چارچوب مبادلات اقتصادی را در اقتصاد مشخص می‌کند. مالیات‌بندی بر فعالیت‌های تحقیق و توسعه، یکی از انواع اختلال‌های مهمی است که باعث ایجاد انحراف در تخصیص منابع در اقتصاد می‌شود. قدرت قانون‌سازی و اجرای قوانین دولتی، قدرت مؤثری را برای ایجاد اختلال از سوی دولت در تحقق اقتصاد دانش بنیان به وجود می‌آورد؛ بنابراین لزوم وجود یک نظام مؤثر نظارتی برای ضرورت توازن قوانین شاخه‌های مختلف حاکمیت را بازگو می‌کند. با این توصیف نظری یکی از سیاست‌های مهم کلی اقتصاد کشور در چارچوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، پشتیبانی اقتصاد دانش بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به‌منظور ارتقای جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه است. حال باید دید توازن قوانین در تحقق این مهم بر هماهنگی در شاخه‌های مختلف حاکمیت دلالت دارد یا خیر و نظام مؤثر نظارتی برای تحقق این مهم وجود داشته یا خیر؟ یکی از این شاخه‌های حاکمیتی اقتصاد، قوانین مالیاتی کشور است؛ مجلس شورای اسلامی، قانون مالیات‌های مستقیم را در اواخر تیر سال ۱۳۹۴ تصویب کرد؛ اما برای اجرای آن از ابتدای سال ۱۳۹۵ به دولت اجازه داده شد. مطابق قانون اصلاحی جدید ماده ۱۰۴، قانون قبل حذف شد؛ ماده ۱۰۴ قانون مالیات مستقیم مورخ ۱۳۶۶/۱۲/۳ بیان می‌کرد: «وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شهرداری‌ها، مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها و کلیه اشخاص حقوقی اعم از انتفاعی و غیرانتفاعی و اشخاص موضوع بند (الف) ماده (۹۵) این قانون مکلفاند درمورد «مشاوره» و هر

مورد... و به هر عنوان که وجهی را پرداخت می‌کنند پنج درصد آن را به‌عنوان علی‌الحساب مالیات مؤدی (دریافت‌کنندگان وجوه) کسر و ظرف ۳۰ روز به حساب تعیین‌شده از طرف سازمان امور مالیاتی کشور واریز و رسید آن را به مؤدی تسلیم کنند.»؛ مطابق با ماده فوق، کلیه اشخاص حقوقی موظف بودند پنج درصد از هر پرداختی را که انجام می‌دهند، در ۳۰ روز به حساب سازمان امور مالیاتی مطابق با این ماده واریز و رسید دریافت کنند که مبلغ مزبور به‌عنوان بخشی از مالیات پرداخت‌شده (دریافت‌کننده وجوه) محسوب می‌شده است.

به‌دنبال آن با توجه به تصویب قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن در صادرات و اصلاح ماده ۱۰۴ قانون مالیات مستقیم در تاریخ ۱۳۹۱/۵/۱۱ و اجرائی‌شدن قانون یادشده از ابتدای مهر ۱۳۹۱، ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم اصلاح شد. این ماده براساس مصوبه مجلس شورای اسلامی شماره ۲۲/۲۶۰۰ مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۶ به شرح زیر اصلاح شد؛ در ماده ۱۰۴، قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۰۳ اصلاحات و الحاقات بعدی آن، عبارت «پنج درصد آن به‌عنوان علی‌الحساب

حق‌التحقیق و حق پژوهش پرداخت می‌کنند، بدون رعایت معافیت موضوع ماده (۸۴) این قانون مشمول مالیات مقطوع به نرخ ۱۰ درصد است. کارفرمایان موظف‌اند در موقع پرداخت یا تخصیص، مالیات متعلقه را کسر و ظرف مدت تعیین‌شده در ماده (۸۶) این قانون با اعلام مشخصات دریافت‌کنندگان مطابق فرم نمونه اعلام‌شده توسط سازمان امور مالیاتی کشور به اداره امور مالیاتی پرداخت کنند و در صورت تخلف، مشمول پرداخت مالیات و جرائم متعلق خواهند بود. با این اصلاح در قانون مالیات‌های مستقیم، عملاً نرخ مالیات بر تحقیق و پژوهش از سه درصد به ۱۰ درصد افزایش یافته است؛ اکنون سؤال مهم این است که قانون‌گذار و مجری، آیا توازن قوانین را در شاخه‌های مختلف حاکمیت دیده و چنین مصوبه‌ای را پیشنهاد یا تصویب و ابلاغ کرده است یا خیر؟ همان‌طور که بحث شد بند ۲ سیاست‌های کلی کشور در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، درباره پشتیبازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری با هدف ارتقای جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه است؛ اگر هدف کلی اقتصاد، تحقق این سیاست مهم است، چرا هزینه تولید و به‌کارگیری، اندیشه، دانش و فناوری‌های روز دنیا از طریق دولت و مجلس باید در اقتصاد کشور افزایش پیدا کند؟ آیا این سیاست دولت انحراف از تولید و دوری از تحقق اقتصاد دانش بنیان قلمداد نمی‌شود؟ نهادها و سیاست‌های دولتی سازنده زیرساخت اقتصاد، تعیین‌کننده تخصیص منابع و سرمایه‌گذاری و بهره‌وری و در نتیجه تعیین‌کننده ثروت و دارایی کشور هستند؛ بنابراین می‌تلبد برای تحقق سیاست‌های بالادستی کشور، قانون مالیات مستقیم در زمینه تحقیق و توسعه، اصلاح و مطابق ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم قبل میزان مالیات بر تحقیق و توسعه از ۱۰ درصد به سه درصد کاهش یابد و راه برای تحقق سیاست‌های پشتیبازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان هموار شود.

«عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی

حق‌المشاوره، حق حضور در جلسات، حق‌التدریس، میزان معافیت مالیات بر درآمد سالانه مشمول مالیات حقوق از یک یا چند منبع، هرساله در قانون بودجه سنواتی مشخص می‌شود.

ماده ۸۵ (اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۳۱):

نرخ مالیات بر درآمد حقوق کارکنان دولتی و غیردولتی مازاد بر مبلغ مذکور در ماده (۸۴) این قانون و تا هفت برابر آن مشمول مالیات سالانه ۱۰ درصد و نسبت به مازاد آن است.

ماده ۸۶ (اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۳۱)

پرداخت‌کنندگان حقوق هنگام هر پرداخت یا تخصیص آن مکلف‌اند مالیات متعلق را طبق مقررات ماده (۸۵) این قانون محاسبه و کسر و تا پایان ماه بعد ضمن تسلیم فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت‌کنندگان حقوق و میزان آن به اداره امور مالیاتی محل پرداخت و در ماه‌های بعد فقط تغییرات را صورت دهند. تبصره - پرداخت‌هایی که کارفرمایان به اشخاص حقوقی غیر از کارکنان خود که مشمول

پرداخت کسورات بازنشستگی یا بیمه نیستند، با عنوان حق‌المشاوره، حق حضور در جلسات، حق‌التدریس،

خبر

جذب سرمایه‌گذاری

ضرورت توسعه صنعت آب و برق

● **صداوسیما:** توسعه صنعت آب و برق به عنوان زیربنا و نیاز اجتماعی شهرها و روستاها و مهم‌ترین عامل در توسعه سایر بخش‌های کشور، نیازمند جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی است. رئیس شورای هماهنگی مدیران وزارت نیرو در استان آذربایجان شرقی با بیان این مطلب افزود: صنعت آب و برق کشور که صنعتی زیربنایی و مهم محسوب می‌شود، در سال‌های اخیر همواره رشد و پیشرفت داشته است.حسین صوری گفت: در حال حاضر با تلاش و کوشش کارکنان صنعت آب و برق، این صنعت مهم از نظر خودکفایی، تولید و بهره‌برداری تجهیزاتی، جایگاه بسیار ارزشمندی بین کشورهای جهان دارد.مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای آذربایجان خاطر نشان کرد: نگاه به آینده و تأمین مهم‌ترین نیاز زندگی آیندگان این مرزوبوم، به لحاظ جلوگیری از هدرروی منابع زیرسطحی و سطحی آب و بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدپذیر، از اولویتهای مهم وزارت نیرو است و مسئولان صنعت آب و برق این امر را از اولویتهای کاری خود می‌دانند و باور دارند مدیریت مصرف و نیز اصلاح الگوی مصرف آب و برق وظیفه‌ای همگانی است.وی اضافه کرد: تجهیزات و خدمات صنعت آب و برق به برکت نظام مقدس جمهوری اسلامی هم‌اکنون علاوه بر همه شهرها، حتی به دورافتاده‌ترین نقاط روستایی کشورمان نیز گسترش یافته است. بی‌شک این صنعت در توسعه کشور نقش و جایگاه بی‌بدیلی دارد و شرکت‌های مختلف آب و برق استان آذربایجان شرقی برای تحقق اهداف و جلب همراهی مردم، صاحب‌نظران، متخصصان و پیمانکاران در هفتمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت آب و برق و تأسیسات آب و فاضلاب تبریز، حضوری فعال خواهند داشت. ده‌ها شرکت و واحد تولیدی داخلی و خارجی نوین‌ترین تولیدات و خدمات خود را در دو نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق و مخابرات و تأسیسات آب و فاضلاب که از تاریخ ۱۴ تا ۱۷ مرداد در محل دائمی نمایشگاه بین‌المللی تبریز برگزار می‌شود، به نمایش می‌گذارند.در این نمایشگاه نمایندگان از آلمان، فرانسه، کره جنوبی و چین کشورهایی هستند که در این نمایشگاه حضور داشته و تولیدات خود در حوزه‌های مختلف برق، مخابرات و آب و فاضلاب را ارائه می‌کنند.

فقط با ضمانتنامه نیا

اُجنرال

هواک خونه همیشه بهاره

پنج سال ضمانت
بی قید و شرط کمپرسور

خدمات مشتریان
021-23 22

هوای شما را داریم...!

www.nia.ir